

Syge- og Alderdomsforsørgelsesforeninger.

Foredrag, holdt i det kgl. Landhusholdningssekskab den 3die April 1867,
af Etatsraad, Godseier Tesdorpf.

Denne Aften, ærede Herrer, er bestemt til at drøfte nogle Midler, igjennem hvilke vi haabe at kunne række den danske Landarbejder en hjælpsom Haand, og jeg skal ei nægte, at det kongelige Landhusholdningssekskab vanskeligen vil kunne anvende disse Timer heldigere end i det nævnte Niemed.

Der gives ikke paa det store landøkonomiske Gebet noget mere brændende Spørgsmaal, end det om Arbeidernes Stilling og Kaar, og det kan kun undre os, at iblandt de mange Diskussioner, om hvilke vore Landbosforeningers Organer berette os, man saa sjelden seer Arbeidernes Kaar draget frem og drøftet. Jeg skjønner ikke rettere, end at det er Opgavens Vanskelighed, der strækker, — Vanskeligheden ved at kunne paa-vise Veien og angive Midlerne, igjennem hvilke den overveiende talrigste Samfundsklasses Kaar kunne forbedres. Jeg skal aldrig nægte, at Opgaven er svær, er endog saa svær, at man ikke kan undres over, at mange betragte Sagen som en Sten, de ikke kunne løfte, hvilket imidlertid er en meget stor Feil, thi ved at udsætte Spørgsmaalets Drøftelse voger Dødet.

Jeg har for nylig læst et alt under forrige Sessjon af en Samling af Rigsdagsmænd forfattet Arbeide, hvori disse Mænd fremsatte deres Tanker angaaende en ny Ordning af vort Fattigvæsen i et meget læseværdigt lille Skrift. De paa-vise, at Proletariatet voger paa en foruroligende Maade, hvilket tydeligt fremtræder i vor usforholdsmæssig stærkt stigende Fattig-

stat; fra 1862 til 1863 var det ifølge de statistiske Meddelelser steget med 9 pCt., hele Landet rundt.

De gaa derefter ud paa at paavise vor nuværende Fattigforsørgelses store og synlige Mangler, idet det aldeles ikke standser Fattigdommens tiltagende Udbredelse, da Fattigvæsenet aldrig befatter sig med at afværge og forebygge Trang og Elendighed og ikke opsøger Nøden, men rækker Hjælpen saa sent som muligt; de henvise til Kommunernes indbyrdes Kamp om Forsørgelsesfager af alle Arter, til Kommunernes Kamp med Indviverne lige fra Buggen til Graven, og minde om det fødte Misforhold imellem Giveren og Modtageren. Giveren tilsigter ifkun at opfylde en Tvangspligt, han er tilfreds, naar han opfylder Lovens Forbringer, og istedetfor at iføre sig den glade Givers Stikkelse er Fattighjælpen ledsaget af Trudser og Tilhold. Modtageren er selvfølgelig utilfreds og frænket i sin Retsfølelse og derfor kold og utaknemlig; thi Fattigvæsenet gjør desuden haarde Indgreb i den Fattiges personlige Frihed, f. Ex. hans frie Valg af Opholdssted, Ret til frit at indgaa Ægteskab, og ender med at berøve ham de vigtigste personlige og statsborgerlige Rettigheder, idet man begrænser, om ikke ganske ophæver, hans Eiendomsrettigheder, hans Ret til at nedarbejde sit Gods og mærker ham som henhørende til en ringere Kaste igjennem Tabet af alle kommunale og statsborgerlige Rettigheder.

Dertil føies, vi behøve kun at fuldstændiggjøre disse Antydninger med at drage til Minde, at det er vor Folketirkes Præster, som Lovgivningen har gjort til de beklædte Sagførere i en uhyggelig verdselig Strid, hvis Maal stundom er, og hvis Slutning i de fleste Tilfælde bliver, at bringe den Fattige i det Forhold til Kommunen, som ovenfor er skildret.

Det er et sørgeligt Billede, disse Mænd rulle op for os, mine Herrer, i denne Skildring af vort Fattigforsørgelsessystem, hvoraf jeg ifkun har udbraget og meddelt Dem nogle Brudstykker, og vi maa vel desværre tilstaa, at Skildringen

passer paa alt for mange Kommuner; er dette imidlertid Lovgiverens og Lovgivningens Skyld? formaaer Staten at bebude Anvendelsen af Humanitetens Grundsætninger imellem Mand og Mand? vil Lovgivningens Bestræbelser, ad Lovens Veie at bringe en anden Aand ind i vore Kommuner imellem den Skatteydende og den Trængende, kunne forventes at blive kronet med Held? ville Kommunens Repræsentanter tilegne sig et andet Syn paa Sagen, fordi Menighedens geistlige Fører ophører med at være den af Staten bestiftede Formand i alle Fattigvæsenetsager? vil Dorstthed og Egegylldighed i Virkeligheden kunne beseires igjennem Fattiglovgivningens humanistiske Bestræbelser?

Jeg nægter ikke, jeg frygter for, at Erfaringen vil vise, at Statens Indflydelse og Virksomhed er begrænset. Jeg frygter for, at de ærede Herrer ville komme til at erkjende med mange Forgængere, at Fattigforsørgelsesystemet er let at kritisere, men faare vanskeligt at reformere, thi det vil vise sig for Staten at være umuligt ad den direkte Veie at forebygge Nød og Elendighed; Staten vil vanskeligt kunne gjøre mere, end at beskytte de Ulykkelige, som ikke selv ere i Stand til at kunne forsørge sig, imod at lide Nød; Staten vil ikke kunne blive fri for at berøve Vedkommende deres kommunale og statsborgerlige Rettigheder som en Bestyttelse for Kommunen, thi naar ikke alle Samfundets Grundpiller skulle rhytes, bør Staten holde urokkelig fast paa, at Selvbunderhold er den uafviselige Betingelse for Bevarelsen af den frie Borgers Rettigheder.

Kan Staten end ikke undgaa at stille sig saaledes ligeoverfor den, der forlanger at blive underholdt af det Offentlige, udelukkes jo derved aldeles ikke, at ogsaa dette Forhold mildnes og behandles i Kommunerne i Overensstemmelse med vore Troes-Grundsætninger i en kristelig kjærlig Aand. Har jeg end maattet indrømme de ærede Rigsdagsmænd, at det Billede, de oprullede for os, desværre kun altfor godt passede i mangfoldige Tilfælde, kan jeg ikke indrømme, at disse svære Mangler fremkaldes ved vor Fattiglovgivning, thi det aar-

vaagne, nidkjære og tillige velvillige Sogneforstanderskab vil i saa godt som alle Tilfælde kunne bringe Skattehvernes velforstaaede Interesse i Overensstemmelse med en særdeles human Fremgangsmaade imod de Trængende, og især vil en saadan heldig stillet Kommunes Repræsentanter meget snart komme til Erkjendelsen af Nødvendigheden af at modarbejde Nød og Elendighed paa et tidligere Stadium.

Rigsdagsmændene, i deres oftnævnte lille Skrift, undersøge dernæst, hvorvidt det hidtilværende Fattigforsørgelses-system kan reformeres igjennem de paa flere Steder oprettede Fattigarbeidshuse, men forkaster dem af mangfoldige Grunde.

Der maa, yttre de, altsaa arbeides videre, og tilføie, naar Fattigdommen truer med at overvælde Individerne og at blive til en alvorlig Hindring for Samfundets Lykke, maa direkte Virksomhed fra det Offentliges Side udfoldes. Efter de forskjellige Trin, hvori det Onde fremtræder, maa Forgreningen af denne Virksomhed bestemmes. Hovedsageligen maa der stjelnes imellem den forebyggende, den hjælpende og den tugtende Samfundsvirksomhed. I videre Forsættelse siges den forebyggende Virksomhed, hvorom her tales, at maatte udstrække sig baade til de aandelige og til de materielle Interesser, hvoraf Erhvervet er afhængigt. I første Henseende skal eksempelvis nævnes: Børneasyle, gode Skoler, Fabrikskoler, særlig beregnede paa Børn, der tilbringe en vis Del af Dagen i Fabrikken, Haandgjernings-, Aften- og Søndags-Skoler, Folkelæsning (Tilveiebringelsen af passende Skrifter), Folkebibliotheker, Folkemøder til Udbredelse af almenyttig Kundskab samt en alvorlig Udvikling af den Præsten og hans Medhjælpere paahvilende Sjælesorg og Sygebesøg. Særlig Opmærksomhed turde det svagere Køn fortjene, dels for at værne om kvindelig Ustyk, dels for at fremhjælpe Kvindens Bestræbelser efter at grunde selvstændigt Erhverv. I sidstnævnte Henseende bør Opmærksomheden rettes paa Tilveiebringelsen af gode, sunde og billige Boliger, Foreninger for Tilveiebringelsen af billige Livsfornödenheder, Spare- og Laanekasser, Syge-, Alberdoms-

forsørgelses- og Begravelsesforeninger, Anvisning af Arbejde, særlig i Dyrtid; et godt Sundhedspoliti i Almindelighed, Om-
sorg for offentlig Orden og Renlighed i Særdeleshed.

I Henseende til Virksomheden for at forebygge Fattigdom, hvad enten den nærmest er rettet paa aandeligt eller paa materielt Formaal, vil Smøbekommen fra Lovgivningens Side navnlig af den Grund være vel begrundet, at det her væsentligst dreier sig om at fjerne Hindringer eller at tilvejebringe Betingelser for hele Samfundsklassers Velvære.

Den hjælpende Virksomhed maa organiseres i Menighederne igjennem tilstrækkelig talrige Hjælpere og Hjælperter. Menigheden maa erkjende som sin Opgave, og gjennem sine Medstaber samvittighedsfuldt arbejde for, at lære Armoden og Nøden at kjende saavel hos den Enkelte som i Familielivet saa betimeligt, at der kan skrives ind advarende, hjælpende og raadende eller ogsaa tugtende, efter ethvert enkelt Tilfældes Natur. Fortrinnsvis maa Opmærksomheden være rettet paa at kjende de Omstændigheder, hvoraf det afhænger, om Trangen er uforfkyldt eller i større eller mindre Grad forfkyldt. Naar Hjælp ydes, bør den ydes saa betimelig og tilstrækkelig, at den, modtagen med god Villie, kan bære Frugt. Der maa hjælpes, ikke alene med Daad, men ogsaa med den almindelige Bistand, der giver Gaven dobbelt Værd og forhøier Taknemligheden og Bevidstheden om Ansvaret hos den, der modtager. En Hjælp, ydet paa denne Maade, vil formentlig vise sig at være den i økonomisk Henseende billigste Maade at indfri Løftet i Grundlovens § 89 til de Fattige.

Tugtende maa Hjælpen rækkes, hvor den modtages og anvendes utaknemligt, til Spot for dens Formaal og Trods for Samfundet, eller hvor der modvilligen og letsindigen fremføres i de Feil, der hyppigen ere Armodskilber og næsten altid dens Beslagere, Drukkenskab, Lediggang, Betleri og Uædelighed. Paa dette Trin ere velorganiserede Arbejdshuse og Tvangsarbejdsanstalter, afskaffede efter de forskjellige Trin af Nød og Brøde samt efter Landets Lær i de forskjellige Egne, paa

deres Plads. Først paa dette Trin kan det erkjendes for stemmende med Retfærdighed at lade de strenge Følger indtræde, som efter vor Lovgivning ere knyttede til enhver Fattigunderstøttelse, stor eller liben, forskyldt eller uforskyldt, forsaavidt de bestaa i Indskrænkninger i almindelige personlige eller statsborgerlige Rettigheder. —

Jeg har tilladt mig ordret at citere disse Udtalelser af Rigsdagsmændene, og jeg troer, mine Herrer, at vi ville være enige i at erkjende, at her paapeges en Række af Foranstaltninger, som vi ikkun kunne stænte vor fulde Anerkjendelse; de komme frem under en Form, der tydelig vidner om varm og hjertelig Overbevisning, ligesom vi gjerne indrømme, at hver enkelt Anvisning vidner om et klart og praktisk Blik paa Forholdene. Vi have kun fremdeles den ene Hovedindvending imod dem, at det vil være aldeles ugjærligt at bringe disse Forholdsregler til Anvendelse igjennem Fattiglovgivningen, den største Usikkerhed, den største Fare, de største Ulykker ville fremkalbes ved et saadant, jeg kan ikkun kalde det Experiment fra Lovgivningens Side.

Desto villigere ville vi derimod være til at erkjende den uafviselige Pligt ad Frivillighedens Bei at give os i Kamp med et Onde, hvis Dimensioner synlig ere i Tiltagende, og det er jo denne Aftens Bestemmelse at paapege et af de Midler, igjennem hvilke vi tro, at et meget stort Gode vil kunne opnaaes for vore arbejdende Klasser.

Vi have paa Syh-Falster alt siden en Række af Aar oprettet Kasser, hvis Bestemmelse det er at give en Syge-, Begravelses-, samt Enke-, Børne- og Alderdomsforsørgelse. Vi have indsamlet, navnlig med Hensyn til Sygekassen, en femaarig Erfaring og tro os derfor berettigede til, om ikke egentlig at give Raad, saa dog at kunne meddele, hvorledes vi have begyndt paa Sagen, og hvilke vore Forhaabninger ere med Hensyn til Fremtiden. Det er især Idestrup Sogns Kassers Love og Statuter, som jeg skal tillade mig at gjøre til Udgangspunkt for disse Meddelelser.

Vi tælle i Idestrup Kommune omtr. 1800 Mennesker, omtr. det halve Sogn er i Selveieres Hænder, det Halve er Fæstegods og Hovedgaarde, Agerbruget er fremstribende og Gaardmandsklassen velstaaende; vore Kommunalbyrder ere noget ud over det Normale; de udgjøre, Kornet beregnet til Penge, det ene Aar med det andet til Fattig-, Skole- og Kommuneudgifter omtr. 6 Rd. pr. Tønde Hartkorn, foruden Rjørsler; først i Aar begynde vi med at bortlicitere Veiarbeidet. Bort Fattigvæsen, troer jeg at turde sige, er efter den almindelige Opfattelse vel ordnet, og Fattigforsørgelsen ledes i afgjort human Aand. Vore Arbeiderfamiliers og Selvforsørgernes (Karle over 22 Aar) Antal udgjør omtr. 340 og bestaaer af Husmænd med et Jordareal, med Haver og et forholdsviis ikke særdeles stort Antal Indsiddere; ikke bestomindre findes især fra gammel Tid af et større Antal uheldige Individer imellem os, der baade selv og i deres Efterflægt ere byrdefulde for Samfundet, og som vi kun derved kunne vente i Tide at faae gjort mindre skadelige, ved, saavidt muligt, at anbringe deres Børn i stikkelige Familier.

For 5 Aar siden grundede vi den omtalte Syge- og 1 1862
 Alderdomsforsørgelsesforening, hvis egentlige Stifter og stadige Formand en ualmindelig nidkær og oplyst Husmand har været og er. De mere velhavende Sognebeboere stjød omtr. 120 Rd. sammen for at danne et lille Grundfond, senere efterlod en afdød Belynder af Kommunen en lille Kapital af 500 Rd. for at grundlægge Alderdomsforsørgelsesforeningen.

Vi bestemte Sygeforeningens mandlige Medlemmers Bidrag til 4 Sk. om Ugen i de ti Maanedes af Aaret eller til 10 Mk. om Aaret, de kvindelige Medlemmers Bidrag til 2 Sk. om Ugen eller 5 Mk. om Aaret, men vente at kunne forhøje det til 2 Rd. for en Mand og 1 Rd. for en Kvinde, thi vi gaa ud fra den Grundsætning, at Sygeforeningen bør kunne bære sig selv.

Manden gives herfor i Sygdomstilkælde fri Læge og Lægemidler samt en Pengehjælp af omtrent 1 Rd. ugentlig;

Kvinden gives fri Læge og Lægemidler, men ingen Pengehjælp; Børnene bør efter vore Anskuelse ikke føres ind under Sygekassen.

Denne Kasse har nu bestaaet i 5 Aar, den tæller for Tiden 121 Medlemmer, den har aarlig haft en Understøttelse af 27 Rd. af Stedets Præst og den største Lodsseier, men ellers ingen yderligere Tilskud.

Sygeforeningens korte Statistik er følgende:

Sygebagenes Antal i Gjennemsnit af 5 Aar har været 5 Dage og 10 Timer.

Lægemidler pr. Individ i Gjennemsnit	2 Mk.	14 Sk.
Lægehonorar — —	3 -	3 -
Pengehjælp — —	4 -	7 -
Gjennemsnitsudgift pr. Medlem	10 -	8 -

Aar for Aar har dens gavnlige Virksomhed været stærkere fremtrædende, baade i materiel og i moralsk Henseende, hvilket jeg tør sige anerkjendes almindeligt; uden Sygekassen havde vi aldeles ikke kunnet undgaa iaar at gjøre særlige Anstregelser for Arbejderklassen, hvortil der nu ingen Anledning har været.

3 Forening med Sygekassen vedtoges i sin Tid Oprettelsen af en Alderdomsforførgelseskasse, hvorom vi imidlertid maatte sige os selv, at den vilde støde paa langt større Vanskeligheder i alle Henseender, baade med Hensyn til Foreningens almindelige Ordning, dens Bestyrelse, og dernæst Tilveiebringelsen af de fornødne Midler; thi kunde Sygeforeningen end leve af Medlemmernes aarlige Sammenstød, vare vi af den bestemte Mening, at Alderdomsforførgelsesforeningen maatte baseres paa et solidt Grundfond, hvis Størrelse maatte staa i nøie Forhold til det i Alderdomsforførgelseskassen indtrædende Antal Medlemmer. Vi gif dernæst ud fra den Anskuelse, at Kommunens udenfor Arbejdsstanden værende Medlemmer vilde føle sig opfordrede til at erklære: vi rælle de Arbeidere, som ved at tiltræde Sygeforeningen sikkre sig selv Lægehjælp, Medicin og en saadan Understøttelse, at de under

almindelige Tilfælde ikke ville falde det Offentlige til Byrde, en virksom støttende Haand igjennem Alderdomsforsørgelsen; paa Grund heraf ville ikkun de Kommunebeboere, som have været Medlemmer af Sygeforeningen i 5 Aar, kunne vente at blive indskrevne til Forsørgelse i Alderdomsforsørgelseskasen.

Dens Midler tilveiebringes dels ad Frivillighedens Bei, idet saagodt som samtlige Forbrugere have erklæret aarlig at ville yde til Kassen 16 til 24 Sk. pr. Td. Hartkorn, dels ved Sygeforeningens Hjælp, saasom ved Afholdelse af Fester, Komedier, Udstillinger og Bortlodninger, dels ved at det bliver Skik og Brug i Kommunen at mindes Alderdomsforsørgelsen ved alle givne Leiligheder, ved Barnebaab, Bryllupper, ved Høstfester etc., og ved at labe Mulkter og andre Pengebøder blive indbetalt til den. — Dens Virksomhed begynder hos os først til Sommeren, til hvilken Tid Sygeforeningen har bestaaet i 5 Aar, og hvilket Tidsrum vi have benyttet til at opsamle nogle Midler. I Alderdomsforsørgelseskasen optages ikke alene de i Sygeforeningen indskrevne Medlemmer, men ogsaa deres Enker og Børn.

Vi have gjort vor Beregning med Hensyn til Alderdomsforsørgelsen paa følgende Maade:

Kommunens aarlige Gjennemsnitsbidrag til de Trængende har under en human Fattigforsørgelse udgjort 7 Rd. pr. Arbejdersfamilie, naar man regner hele den arbejdende Klasse. Ved at bringe disse 7 Rd. til Anvendelse paa de i Sygeforeningen indtrædende mandlige Medlemmer, hvoraf adskillige ere unge Karle, gjøre vi Regning paa, at de 2 Rd. tilveiebringes igjennem Sygeforeningens egne Medlemmer, og ville komme til at udgjøre den Andel, Kommunen hidtil har udgivet til Læge og Lægemidler og midlertidig Understøttelse i Sygdoms-tilfælde.

De 3 Rd. tilveiebringes igjennem Alderdomsforsørgelseskasen og komme til at bære hvad der af fast Fattigforsørgelse hidtil er medgaaet til Gamle, Enker og Børn.

Endelig forvente vi, at de 2 Rb. fremdeles vilde blive udrede af Kommunen, dels til dem, som kunne ernære sig men ikke vilde, dels til uægte Børns, Sindshges og Ibioters Pleie.

Heraf fremgaaer, at vi kun indføre saa mange af Sygforeningens Medlemmer til Alderdomsforsørgelsen, som vi have 3 Rb. i fast aarlig Indtægt, det vil sige Renter af Grundkapitalen; for hver 1000 Rb. i Grundkapital kunne vi saaledes, naar Kapitalen forrentes med 5 pCt., optage $16\frac{2}{3}$ Medlemmer til Forsørgelse. Optagelsen stæer kun, naar Vedkommende have været 5 Aar i Sygforeningen og da efter Tour.

Alderdomsforsørgelseskassen bestyres af en Direktion, bestaaende af 5 Medlemmer, hvoraf de 2 vælges af Sygforeningens Medlemmer, de 3 af de frivillig Bidragydende. Begge Kasser have en Fællesformand og bestyres i Forening. Med Alderdomsforsørgelseskassen forene vi en Laanekasse for Deltagerne i Almindelighed, og naar Arbeidsløshed indtræder i Særdeleshed.

Det ligger i Sagens Natur, at den Forsørgelse, som Kassen er i Stand til at byde, er ubestemt, er afhængig af mange Momenter; saa meget mere nødvendigt er det, at enhver Deltager, som ønsker det, aabnes Udgang til at sikkre sig en bestemt Forsørgelse igjennem Livrente, hvorom Lovene indeholde de nærmere Bestemmelser; selvfølgelig beholder derfor Vedkommende den samme Ret til Fælleskassen.

Endelig have vi i Forening med Sygekassen oprettet en Begravelseskasse for samtlige Medlemmer; den dannes derved, at enhver Deltager lægger 1 Mk. i Kassen; deraf gives Hjælpen fra 10 indtil 16 Rb.; naar der ikke er mere i Kassen opkræves paany. Denne Kasse har alt været i Virksomhed i 3 Aar, og viser sig at være meget hensigtsmæssig.

De vilde maaffe sige mig, at dette Apparat forekommer Dem at være noget vidtløftigt, og at De tvivle paa, at der i Kommunerne i Almindelighed vil træffes villige Kræfter til at sætte det i Bevægelse. Jeg kan dertil kun svare, at Sagen

feer vansteligere ud, end den i Virkeligheden er; en god Villie i Forening med nogen Udholdenhed, især i Begyndelsen, vil i de fleste Tilfælde overvinde Vanstelighederne.

De ville af mine Meddelelser have erfaret, at vi søge saa meget som det er os muligt at drage Beboerne bort fra Fattigvæsenet, hvorfor det ogsaa er vor Grundregel, at det er aldeles utilladeligt for Medlemmerne at modtage offentlig Fattighjælp.

Vi attraa Selvforsørgelsen istedetfor Fattigforsørgelsen, hvortil der stadigen er taget Hensyn under de forskjellige Kæsers Dannelse. Disse maa være saaledes indrettede, at Deltagernes forskellige Fornødenheder, naar de ere vel berettigede, altid under normale Forhold kunne tilfredsstilles af Kæserne. Vi søge at danne et stort Grundfond ved at henlægge til det samtlige Aarets til Alderdomsforsørgelseskassen bestemte Indtægter, og forbruge foreløbig ikkun Renterne, indtil Kapitalen er vokst saaledes, at den igjennem Renterne kan dække alle Forsørgelseskassens Forpligtelser.

Vi gaa ud fra den Anskuelse, at vi kun da ere betryggede nok for at kunne love livsvarige Understøttelser, naar Midlerne til disse Diemed drages som Renter ud af faste Kapitaler; hele vort Foretagende vilde hænge i Luften, saafremt Alderdomsforsørgelsen skulde ene og alene bestrides ved de samme Aar indkommende Pengemidler.

En velfunderet Alderdomsforsørgelse vil i høieste Grad gjøre sin heldige Indflydelse i en Kommune gjældende til begge Sider; den vil udøve en stærk Tiltrækningskraft til Sygekassen og vil derved stadigen formindste Rækken af dem, som Kommunen endnu direkte har at sørge for; den vil foranledige, at Fattigforsørgelsen med Rette bør iflæde sig en haardere Stikelse ligeoverfor de Vigebyldige og Dorste, der foretrække at leve paa det Offentliges Bekostning, istedetfor at anstrenge sig for at opnaa Selvforsørgelsen. Dannelsen af Grundfondet vil ei heller være forbunden med de Offre, man muligen frygter for. Jeg har før alt pttret, at vi i Ibestrup Kommune hde

fra 16 til 24 Sk. pr. Td. Hartk. aarlig frivillig til Alderdomsforsørgelseskasen; dens øvrige Indtægter flyde væsentligst leilighedsvis og spores ikke af Skatteyderne. Jeg føler mig overbevist om, at en vel bestyret Sygekasses økonomiske Virkning vil fuldkommen veie op imod den nævnte frivillige Gave til Alderdomsforsørgelseskasen, ja at Bidraget uden nogen Risiko kunde forøges til 3 Mk. pr. Tønde Hartkorn, thi i uheldigste Tilfælde kan denne Ydelse kun betragtes som en Indsats i Sparekasen; jo hurtigere et solidt Grundfond dannes, desto hurtigere ville ogsaa de øvrige Kasser komme til at virke.

Det er jo, mine Herrer, langt fra alene den Hjælp, som disse Kasser yde den Syge og Trængende, der her gjør sin gavnlige Virksomhed gjældende; det er Bevidstheden om Selvstændigheden og Selvsforvaret, som vækkes og styrkes, og hvortil vore arbejdende Kasser ere i saa høi Grad trængende; det er den slappede Selvfølelse, der i en foruroligende Grad forøger vore Almiseselemmers Antal. Arbejderklassen er i vore Tider uomtvistelig uheldigt stillet af alle Kasser, er Samsfundets svageste Barn, det har Krav paa vor særlige Opmærksomhed, hvilket jeg imidlertid ikke behøver at udtale i en Forsamling som denne.

Til dette Foredrag knyttede sig følgende Diskussion:

Profesor Oppermann: Een og samme Benævnelse kan bruges i saa forskjelligt Omfang, at man, før man indlader sig paa en Diskussion om den foreliggende Sag, maa sikke sig at Benævnelsen opfattes paa samme Maade, som man selv bruger den.

Sygekasser ere beregnede paa at leve fra Haanden og i Munden, og ved et lille Reservefond, stort nok til at kunne dække $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ Aars Sygdom, maa de siges at være ret godt sikrede mod tilfældige Indflydelser. Det er altsaa ikke en Sygekasses Opgave at opsamle eller opspare Kapitaler, men det bør derimod alle Slags Livsforsikringselskaber, af hvad Art nævnes kan, gjøre. Hvis en Livsforsikringsanstalt skal være virkelig selv bærende, fordrer den et langt større Apparat end en Sygekasse, thi ikke blot maa Tæxten og Forholdet mellem de ordi-

nære Indtægter og Udgifter være nøiagtig beregnet, men der bør tillige opsamles en Kapital, stor nok til, at Anstalten kan imødegaa de Forpligtelser, den har paataget sig, den maa med andre Ord til enhver Tid have Formue nok til at kunne udkjøbe sine Deltagere.

Hvad Begravelses- eller Ligtasser angaa, da ere de i Reglen at betragte som en Slags Livsforsikring, hvor man bliver forsikret for et meget ringe Beløb, der her for Kjøbenhavns Vedkommende i det Høieste kan sættes til 200 à 300 Rd., — selve Begravelsesudgifterne ere vel ikke saa store, men samtidig med dem er der som oftest Trang til en øieblikkelig Hjælp i andre Retninger. Derimod skal den af Etatsr. Tesdorpf omtalte Ligtasse ligesom Sygekassen leve af Haanden i Munden, og en saadan Ordning er den naturlige, hvor Befolkningen er saa spredt og tynd som her i Danmark, hvor den jo meget sjelden naaer over 3000 pr. □ Mil. Benyttelsen af saadanne Anstalter, til hvilke der kræves et stort Apparat, videnskabelig Dugtighed i Administrationen, Opsamling af Kapitaler til senere Brug o. s. v., hører egentlig kun hjemme i tætbefolkede Lande og Egne, og vi see jo ogsaa, at den første Anstalt af denne Slags kom frem i Holland.

Han erkjender derfor, at den af Etatsr. Tesdorpf omtalte Ligtasse, der som sagt ikke har noget af Livsforsikringsprincippet i sig, kan være til stor Nytte for den overveiende Del af Befolkningen paa Landet her i Danmark, baade direkte og indirekte, ved nemlig tillige at lære Folk at samle op til kommende Tider.

Gartner Wendt: 3 Sct. Jørgensbjerg Sogn ved Roeskilde findes maaffe en af de ældste Sygekasser i nogen Landkommune her i Danmark; den er grundet 1849 og har udvidet sig til ogsaa at give Begraveshjælp. Forholdene ere paa det nævnte Sted eiendommelige og meget ugunstige, idet Sct. Jørgensbjerg By kun omfatter 15 Tdr. Hartkorn, hvoraf de 6 endog tilhøre en enkelt Bedrift (Talerens); hele Sognet har omtr. 216 Tdr. Hartkorn, hvoraf c. 60 Tdr. hører til Bidstrup Hospital og c. 14 Tdr. til Boserup Skov, og dog bo omtrent 900 Mennesker i Kommunen; der findes altsaa et sandt Proletariat, for en stor Del bestaaende af Haandværkere og Arbeidere, der søge deres Fortjeneste i det nærliggende Roeskilde, eller af Fiskere, der ogsaa paa en Maade ere en ustadig Befolkning, idet de ofte drage bort paa længere Tid. — Efter de Erfaringer, Taleren som mangeaarig Formand for Sogneforstanderskabet og Fattigvæsenet i sit saa haardt trykkede Sogn har gjort, slutter han sig ganske til de Udtalelser og Stildringer af den lavere Almues

Tilstand her i Landet, som den høitagtede Indleder saa varmt fremstillede.

I Begyndelsen havde Sygekassen kun langsom Fremgang; den begyndte 1849 med 12 Medlemmer, havde 1852 17 og i Begyndelsen af 1854 endnu kun 25. Men Koleraen i Slutningen af 1853, der vel kun rasede i kort Tid (5 Uger), men meget stærkt, i St. Jørgensbjerg By (135 Syge, hvoraf 44 døde, og deriblandt 38 Kvinder), dannede et Vendepunkt i Sygekassens Fremgang, idet Nytten af at kunne faae Hjælp i Sygdomstilfælde viste sig saa føleligt; 1859 talte Sygekassen 67 Medlemmer, 1864 85 og 1867 106 Medlemmer. Dette er meget, naar vi mindes, at Koeskilde ligger saa nær, og at mange af den omtalte Kommunes Beboere ere Medlemmer af de derværende Laugs Sygekasser. Saavel Indstud som Understøttelse var i de første Aar mindre end nu, da Indstudet er 3 Rd. strax til Grundfondet og 20 St. ugentlig, og Understøttelsen er 15 Mk. om Ugen i Sygdomstilfælde og 20 Rd. til Begravelseshjælp, naar Mand eller Kone dør. Sygedagenes Antal synes at være i Stigning; de have for det sidste Aar beløbet sig til 801, eller omtrent $7\frac{1}{2}$ Sygedage pr. Medlem.

Foruden ad denne Vej og direkte gennem Fattigkassen virkes tillige ved frivillige Bidrag; saaledes er der i denne Vinter hjer 2den Søndag Eftermiddag uddelt Brændsel, Brød og andre Fornødenheder, som paa Sogneforstanderskabets Opfordring ere indkomne ved frivillige Gaver; paa denne Maade er der iaar uddelt for 3—400 Rd., og man kunde ønske altid ad Frivillighedens Vej at komme de værdige Trængende til Hjælp.

Statsraad Juel ønsker det Spørgsmaal drøftet, om der her i Landet bør være stedlige eller fælles det hele Land omfattende Anstalter af denne Art, — og dernæst om Sygekasserne bør blandes med Alderdomsforsørgelses- og Livsforsikringskasser, eller om de første bør holdes særskilte, og da muligvis være stedlige, medens de sidstnævnte blive fælles. Han troer selv, at disse Forsikringsanstalter alle bør være samlede under Eet og fælles for hele Landet, for at Arbeideren paa eet Sted kan sikke sig Erstatning for sit eneste materielle Gode, nemlig sin Arbeidskraft, naar denne svigter. Men saadanne Anstalter maatte i saa Fald omgjørdes med store Sikkerhedsforanstaltninger. Først og fremmest maatte der dannes et Reserfefond og dernæst ydes en subsidiaer Garanti enten fra Statens eller Kommunens Side. Han troer at vide, at der i Ministerierne har været tænkt paa enten at oprette en Anstalt for smaa Forsikringer under Statens Garanti eller at lade Livrente- og Forsørgelsesanstalterne af 1842 tillige overtage disse Forsikringer.

Taleren troer imidlertid, at det af flere Grunde vil være vanskeligt at faae denne Plan gennemført, og han troer, at man bør foretrække en privat Forsikringsanstalt under Statens Tilsyn og med en begrændset Garanti fra Kommunernes Side. Da Kommunerne ville høste stor Fordel af slige Anstalter, der ville bidrage til at formindske Fattighyrden, tvivler han ikke paa, at de beredvillig ville gaa ind paa at yde deres Garanti, især naar de som Bederlag herfor fik en Andel i Anstalternes Udbytte.

Der er undertiden en Vanskelighed, som ei maa oversees; som Forholdene ere blandt Landalmuen kan en Arbejder i Reglen ei affee noget til Forsikring af denne Art, da hans knappe Løn kun skaffer ham det daglige Brød, og en Anstalt, som den Taleren her har paapeget, vil derfor ikke paa Landet kunne finde nogen større Deltagelse uden hos den velstaaende Bondestand. Forat sætte de egentlige Landarbeidere, Husmænd og Indsiddere, i Stand til at benytte Anstalten behøves der i det mindste tilbøielig fremmed Hjælp. Taleren tænker sig, at der til dette Niemed rettest i hver Kommune bør dannes et frivilligt Fond med særlig Administration; thi Bondens Tanke for at afhjælpe Fattigdommen gaaer næsten altid først i den Retning: Lad os danne et Slags frivilligt Fattigvæsen ved at henlægge en vis Afgift pr. Td. Hartkorn og andre ubestemte Indtægter til et Fond i dette Niemed. I hvert Fald træffer man overalt paa Erkjendelsen af, at der maa gjøres noget for at standse den vorende Fattigdom og derved begrænde det tvungne Fattigvæsen, der nu er naaet til at omfatte omtrent $\frac{1}{3}$ af hele Landets Familier, og som konsumerer mellem 13 og 1400,000 Rb. aarlig eller omtrent 5 Mk. pr. Individ.

Profesor Doppermann. Sygekasser bør være stedlige, thi der skal ved dem kun opnaaes et meget lille Reservecfond, dog bør de ikke slaaes i alt for smaa Stykker og ikke just være begrænsede af Sogneffjællene. Alderdomsforsørgelsesretten er derimod en opfat Livrente, her er altsaa et stort Reservecfond absolut nødvendigt, og den bør derfor ei være stedlig, men om den bør omfatte hele Landet under een og samme Tarif er et Spørgsmaal, efter som vi see, at Dødeligheden er forskjellig i de forskjellige Egne af Landet og tillige mindre end i Kjøbenhavn. Om disse Uligheder dog ere saa smaa, at det Hele kan gaa under een Tarif, tør Taleren ikke nu udtale sig afgjørende om.

Han ønsker, at man strengt vil holde ude fra hinanden den Alderdomsforsørgelsesret, der erhverves for en bestemt Kjøbesum, og hvor vedkommende Deltager ved at opfylde sine Forpligtelser

lige frem faaer et retmæssigt Krav og ikke faaer noget skjænk-
 ved i sin Alderdom at modtage den afforderede Livrente, — og
 den Alderdomsforsørgelse, som Statsraad Tesdorpf her i Aften
 har omtalt, og som er en meget smuk Foranstaltning for at
 komme den fattige Samsundsklasse til Hjælp, men hvor For-
 sørgelsesretten mer eller mindre modtages som en Gave.

Der er med Rette lagt Vægt paa, at hvor Alderdoms-
 forsørgelsen skulde involvere en Gave, der maa man nødvendig-
 vis til Udgangspunkt og Grundlag have en forholdsvis stor
 Kapital. Den samme Erkjendelse har allerede for Aarhundreder
 siden gjort sig gjældende her i Landet, og vi see saaledes Kong
 Kristian d. 3die, der i denne som i mange andre Sager tog
 meget Hensyn til Morten Luthers Mening, af de ophævede
 geistlige Stiftelsers store Kapitaler at danne betydelige Fonds og
 Legater, bestemte til at erstatte den understøttende Virksomhed
 mod Fattige, Gamle, Undervisningen o. lg., som havde paa-
 hvillet den papistiske Geistlighed, og det er Grunden til, at
 f. Ex. Hospitaller og Skoler undertiden have Kapitaler tilfælles.
 Men dels Tidsaanden i den paafølgende Tid, dels en daarlig
 Bestyrelse har ofte ladet baade Kenterne og selve Kapitalerne
 af disse Fonds glide over i Retninger, som ere Stiftelsernes
 egentlige Formaal uvedkommende, og der vil derfor her kunne
 være en vid Mark for alle dem, der kunne have Indflydelse
 paa disse Stiftelsers Administration, til atter at bringe Mid-
 lerne tilbage til den oprindelige Bestemmelse. — Der exi-
 sterer altsaa allerede store Fonds, som burde kunne tages i
 Brug til Understøttelse for Fattige og Gamle, men ogsaa Nu-
 tiden bør gjøre Sit til at forsøge disse Fonds, og ikke blot leve
 af Arven fra Fortiden, saa at den ikke blot skal overgive til
 sin Eftertid en forøget Skare af fattige, nøgne og elendige
 Menneſter, men ogsaa Midler til at understøtte og hjælpe disse.

Hvad dernæst angaaer de Anstalter, der kun yde, hvad
 der kjøbes, da have vi kun een indenlandsk af denne Art, nemlig
 Livsforſikringsanstalten af 1842. Den foregaaende Taler an-
 tydede Forandringer og en mere omfattende Virksomhed for
 denne Anstalt; det maa i saa Henseende huskes, at dette ikke
 kan ske ved administrative Foranstaltninger, men kun ad Lov-
 givningens Vej. Da han selv for 6 Aar siden blev kaldet til at
 deltage i dens Bestyrelse, foresatte han sig i de første Aar nøie
 at undersøge og at være opmærksom paa, hvilke Ændringer der
 muligvis kunde være tilraadelige i denne Anstalts Statuter, og
 nu, da 25 Aar ere forløbne siden dens Grundlæggelse, vil der
 maasse blive foreslaaet en Lov om saadanne Ændringer; men
 naar man synes at ville mene, at det er en simpel og let iværk-

sættelig Forandring at modtage ugentlige eller maanedlige Indskud istedetfor som hidtil aarlige, saa maa han dog gjøre opmærksom paa, at der dertil vilde fordres et langt større og kostbarere Apparat, hvilket selvfølgelig Deltagerne maatte lønne, og at derfor de Procenter, der fradroges til Driftsomkostningerne, altsaa vilde blive større, hvilket muligvis hos ikke Faa vilde vække Misnøie.

Man har talt om ved Dannelsen af en ny Anstalt at paakalde Kommunernes Garanti, i Mangel af Statens; han troer ikke, det vil have nogen Betydning, thi ville Kommunerne gaa ind paa det, da vil sikkert ogsaa Rigsdagen give Statsgaranti, thi den repræsenterer hele Folket, der ikke kan have to Villier.

Naar Spørgsmaalet derimod bliver, om Administrationen af en saadan Anstalt vil blive billigst og bedst ordnet ved Statens Tilshyn eller ved Kommunernes Hjælp, — ja da er dette jo netop et Principspørgsmaal, hvorom der ogsaa i saa mange andre Retninger er Tvivl, at han ikke skal paatage sig at afgjøre det.

At man ud over det Beløb, der strengt udfordres til at en saadan Anstalt skulde kunne være selv bærende, endnu skulde forhøje Præmierne, for at Kommunerne skulde kunne faae et Udbytte og derigjennem et Vederlag for deres Garanti, maa han ansee for urigtigt. Men det samme gjør sig i endnu højere Grad gjældende mod Tanken om at holde Agenter omkring i Landet for en saadan Anstalt, thi Driftsomkostningerne vilde derved absolut blive endnu større, og dog vilde Agenterne næppe være saa heldige Mellemmand mellem en Anstalt, støttet af Statens Garanti og Beboerne, som Kommunalbestyrelserne vilde kunne være, da disse langt bedre vilde kunne bedømme hver Enkelt's Soliditet, hans virkelige Heldbredsstilstand, Vandel, Levevis o. lg. — Han troer at kunne sige, at Regjeringen ikke har tabt Sagen af Syne, men at Indenrigs- og Finantsministeren vistnok tænke paa at forelægge en Lov om Oprettelsen af en fælles Begravelses- og Alderdomsforsørgjelsekasse med Statens Garanti, beregnet for den arbejdende Klasse, — men naturligvis saaledes, at den bærer sig selv. Hvis denne Plan virkelig, som det er at haabe, vinder Fremgang, da vil der ved en saadan Anstalt kunne arbeides langt sikkrere og billigere end ved nogen privat.

Altsaa: 1) Sygekasser bør være lokale. 2) De bør ikke antage noget af en Livsforsikrings Karakter, thi de maa saa have et stort Grundfond og stort Bestyrelsesapparat. 3) Af de Begravelses- og Alderdomskasser, der ere selv bærende, troer han, at een stor for hele Landet og med Statens Garanti vil være det heldigste; i hvert Fald bør de ikke være smaa.

Statsraad Juel glæder sig paa en Maade over at høre, at Staten tænker at paatage sig at oprette en saadan Anstalt; men naar vi see, at skjøndt Anstalten af 1842 vistnok er den eneste af den Art i hele Verden, der har Statsgaranti, fremmede Forsikringsanstalter dog finde Indgang i saa stort Maal her i Landet, saa synes dette at antyde, at denne Branche ikke bør være en Statsag. Han troer, at de fremsførte Ulemper ved at bruge Agenter istedetfor Kommunalbestyrelserne for en saadan Anstalt fuldt opveies af den større Tilgang, de ville skaffe paa Grund af, at de blive selvinteresserede deri, og ved den større Sagkundskab, man ad denne Vej kan erholde.

Statsraad Tessdorpf har ikke i sit Foredrag villet behandle Livrente- og Alderdomsforsørgelsesspørgsmaalet i dets Helhed, men har udtrykkelig peget hen paa en stedlig Alderdomsforsørgelse, idet han er gaaet ud fra Forholdene, saaledes som de i Virkeligheden ere i vore Landkommuner. Navnlig her paa Nerne — Jylland er af forskjellige Grunde stillet heldigere — maa vi sige, at det overveiende Flertal af vore gifte Arbeidere, der maa henregnes til de jordløse Husmænd, kun have den temmelig sikkre Udsigt, naar ikke uventede heldige Forhold indtræde for dem, da at maatte havne i Fattigforsørgelsen; de kunne i Almindelighed ikke saaledes spare op, at de derved beskyttes i Alderdommen, og det vil navnlig kun være Veldædigheden, eller det at Børnene tage sig af de Gamle, eller at Dødsfaldet indtræder, imedens de endnu ere arbejdsdygtige, der kan mildne paa dette Forhold og denne sørgelige Udsigt, der er stillet dem ivente. Men, mine Herrer, vi kunne ikke i Længden være tjente med et saadant Forhold, at Arbeideren, naar han bliver ældre, skal banke paa Sognehjælpens Dør; om vi end kunne faae Arbeidere nok til de nærværende Arbejdspriser, burde det dog ansees for at være vor Pligt at give høiere Løn; han tvivler imidlertid paa, at man med god Forventning kan stille en saadan Fordring til vore Arbejdsgivere i Almindelighed, thi det er et saa indgroet Princip at søge at faae Arbeidet udført saa billigt som muligt, at det i Reglen vil være frugtesløst at prøve at rocke derved. Derimod er Erkjendelsen navnlig hos den store talrige Gaarbeierklasse levende om, at vi maa søge at støtte Arbeideren og fri ham for den forfærdelig trykkende Udsigt, der viser sig for ham, nemlig at havne i Fattigvæsenet; Bonden er i Reglen villig til at hjælpe, men han er ofte raadsvild, fordi han ikke veed, paa hvad Maade Sagen ret bør gribes an.

En selv bærende Alderdomsforsørgelsesanstalt vil vel nok kunne faae Udbredelse hos nogle Enkelte paa Landet, men det er dog kun forholdsvis Faa, der baade have Midler til at

kunne indtræde i den og tillige erkjende det Gavnliges ved den; — dog, den vil som sagt vist altid kunne finde nogen Udbredelse og Tilgang, men for hele den store Husmandsklasse er det saa at sige umuligt at benytte den. For at hjælpe paa denne Klasse i saa Henseende maa andre Midler end det ubelukkende selv-bærende Princip søges anvendte, og det er som et Bidrag til Løsningen af dette vanskelige Spørgsmaal, at han i sit Foredrag har meddelet, paa hvad Maade Ibestrup Kommune er gaaet frem, og han har maattet finde sig saa meget mere opfordret dertil, som, ihvorvel Foreningen kun er 5 Aar gammel og altsaa ganske vist endnu kun kan betegnes som et Forsøg, saa har dog baade han og Kommunens øvrige Beboere Følelsen af at være paa rette Veie i saa Henseende og at have Haab om at see Sagen paa denne Maade vel realiseret. Det er som sagt kun et enkelt Middel til Forbedringen af Arbejderens Kaar, og om det end ikke i og for sig er i Stand til at afhjælpe Nøden, saa maa vi dog sige om dette, saavel som om ethvert andet af de af Rigsdagsmændene foreslaaede Midler, at de hver især have stor Betydning, ligesaa Aflyerne for Smaabørn og Haandgjærningsstolen for den unge Pige og til Forsørgelsesforeningen i den silbige Alderdom. En sund Befolkning paa Landet, det er Opgaven, som alle disse Midler skulle bidrage til at tilveiebringe, thi ikke uden at Arbejderbefolkningen lever i et sundt aandeligt og materielt Velvære kan Staten siges at være sund; men desværre maa vi indrømme, at der i dette Stykke endnu staaer meget tilbage at ønske, og at der især her trænges til en hjælpsom Haand. — Taleren kan saaledes iblandt andet henlede Opmærksomheden paa de Fattiges Kasser; disse gjøre ikke den Nytte, som de kunde, fordi man altså meget glemmer at henlede Folks Opmærksomhed paa dem; hvor dette stæer paa rette Maade, kan der igjennem dem ikke komme saa ringe en Hjælp, som da naturligt bør inddrages i Alderdomsforsørgelsesforeningernes Midler. Hvor saadanne med Kraft og Alvor ere traadte i Virksomhed, støtte de stærkt; for Ibestrup Sogn f. Ex. har denne Kasse i de forløbne Aar omtrent indbragt imellem 130 Rd. og 150 Rd. Det er ved saaledes ad forskellige Veie at fremkalde frivillige Gaver og andre Bidrag, at en Alderdomsforsørgelse for Husmandsklassen paa Landet, der efter Talerens Anskuelse ikke kan danne og underholde nogen selv-bærende Anstalt, bliver i Stand til at virke og ubytte sig sundt og kraftigt, og at der ikke kan udrettes saa lidt af denne Veie, skal han oplyse ved efter Forenings-Formandens Opgivelse at meddele Regnskabet fra 1ste Juni 1866 til 31te December 1866 for den i Ibestrup Sogn oprettede Syge-, Begravelses- og Alderdomsforsørgelseskasse:

	Rb.	Mt.	St.
a) Sygekassen.			
Indtægt:			
Beholdning fra 1865	249	5	14
Renter	9	4	8
Indstrib af 18 Medlemmer	9	"	"
Do. af 12 Kvinder	3	"	"
Vidrag af Medlemmer og Kvinder	172	5	"
Frivillig af N. N.	25	"	"
Do. af Pastor Olbenburg	2	"	"
	Sølt	471	3 6
Udgift:			
Lægehonorar	58	5	4
Lægemedler fra Apothelet	56	5	5
Andre Lægemedler	3	4	8
Sygepenge	64	4	"
Trykning af Sygesedler	2	3	"
Bøger, Papir, Rengjørelse og Barme i Stolen	2	"	"
Afgaer til næste Aar:			
En Obligation	200	"	"
To Reverser à 25 Rb.	50	"	"
I Sparekassen	26	2	8
Kontant Beholdning	6	2	13
	Sølt	471	3 6
b) Begravelseskassen.			
Indtægt:			
Beholdning for 1865	8	5	"
Vidrag af Tiltrædende	4	3	"
	Sølt	13	2 "
Udgift:			
Ingen.			
c) Forsørgelseskassen.			
Indtægt:			
Beholdning fra 1865	"	5	11
Et Indskrivningsbevis	500	"	"
I Nykjøbing Sparekasse	226	1	3
Indvunden ved Skovbal den 27de Mai	56	5	2
Do. - Do. - 1ste Juli	5	2	"
Do. - en Komedie	25	"	"
Støenket af N. N. en Præmie for en Tyr	25	"	"
Af Samme ved Indhøstning	25	"	"
- Do. - Jagtmulkt	10	"	"
Frivilligt Vidrag af Sognets Beboere	119	3	14
Indsamlet ved Gilder af:			
I. Krog 3 Mt., Knud Kubst 10 Mt. 10 St.	2	1	10
Renter	29	5	6
	Sølt	1026	" 14
Foreningens Status den 1ste Januar 1867:			
Sygekassen	282	5	5
Begravelseskassen	13	2	"
Forsørgelseskassen	1026	"	14
	Tilsammen	1322	2 3
Chr. Franc, Formand.			

Det maa dog sikkert indrømmes, at dette Regnskab seer ret opmuntrende ud, men det maa da ogsaa tilføies, at det kun er ved Hjælp af en meget nidjær Bestyrelse, at et saadant Resultat kan naaes. Bestyrelsen bestaaer udelukkende af Husmænd, ligesom ogsaa dens Formand er en sjelden oplyst, brav og dygtig Husmand; det samme bør iagttages alle andre Steder, hvor man tænker paa at søge noget lignende oprettet; en direkte Indblanding af Udenforstaaende er absolut uheldig. — Endnu vilde han tilføie, at skulde en Epidemi indtræde, der vilde stille større Krav til Sygekassen, end den i et slikt ulykkeligt Dieblit formaaer at bære, da maa det jo indrømmes, at der med god Grund da kan lægges Beslag paa den moraliske Forpligtelse, som Arbeidsgiverne maa siges at have i Sygdomstilfælde ligeoverfor Arbeideren, men som Sygekassen under almindelige Forhold fritager dem for.

Profesfor Doppermann har ogsaa længe havt en fast Overbevisning om, at vor Arbeiderbefolkning paa Landet ikke er istand til at bære en selvbetalende Alderdomsforsørgelsesanstalt. — Først i de senere Aar begynder Enkelte af Gaardmandsklassen og Ligestillede at gaa ind i Livsforsikringsanstalterne.

Statsraad Suel: Kommunernes Virksomhed kunde være rettet paa at samle til et Fond, fra hvilket Arbeideren enten kunde faae en hel eller halv Understøttelse til at blive Medlem af en selv bærende Anstalt; han vil da engang med Tiden have lige saa fuldt Ketskrav som enhver anden Deltager paa, naar hans Tid kommer, at modtage sin Alderdomsforsørgelse fra denne Anstalt. Hvor smukke saadanne ved frivillige Bidrag og Gaver baarne Anstalter, som de af Etatsr. Tesdorpf omtalte, end kunne være, saa er det dog en meget stor Ulempe ved dem, at Arbeideren ei har Følelsen af, at han selv erhverver, men at han derimod modtager Gaver og lever af en offentlig Understøttelse, og dette er baade saarende og trykkende for hans Selvstændighedsfølelse.

Statsraad Tesdorpf: Det vil som sagt være vanffeligt og vel i Reglen umuligt for Arbeiderne paa Landet at finde Midler til en selv bærende Forsørgelsesanstalt, og om der end kan være noget Trykkende for Selvstændighedsfølelsen i at modtage Alderdomsforsørgelse fra en Kasse, der for en Del stribes frivillige Bidrag, saa mildnes dog dette meget derved, at de selv bestyre denne Kasses Midler og tillige ved at de som tidligere 5aarige Medlemmer af Sygekassen ligesom have erhvervet sig en Slags Krav paa Alderdomsforsørgelseskassen.